

Advokatų ES teisės mokymas Vokietijoje
Atsakymą pateikusi institucija: Vokietijos federalinė advokatūra
(Bundesrechtsanwaltskammer) ir Vokietijos advokatų asociacija (Deutscher
Anwaltverein)

Vokietijos NACIONALINĖS ADVOKATŲ MOKYMO SISTEMOS APRAŠAS

1. Profesijos įgijimas

Aukštasis / universitetinis išsilavinimas

TAIP.

Privalomas universitetinis teisinis išsilavinimas

NE

Norint verstis advokato praktika universitetinis išsilavinimas nebūtinas, tačiau teisės studentai privalo išlaikyti valstybinį teisės egzaminą (žr. toliau) tik baigę (4 metų) studijas universitete. Egzamino dalį, susijusią su konkrečia teisės sritimi (kurią pasirenka dalyviai), rengia ir egzaminus organizuoja universitetas; ši dalis sudaro 30 proc. viso egzamino, tačiau praktikoje daugiau dėmesio skiriama pažymiams, gautiems išlaikius valstybinį privalomų teisės dalykų egzaminą.

Reikalavimai asmeniui, siekiančiam tapti visateisiu advokatu:

- **pirmasis valstybinis egzaminas (*Erstes Staatsexamen*)** (laikomas baigus studijas universitete), kurį rengia *Justizprüfungsamt* (t. y. valstybinė teisingumo vykdymo įstaiga) ir į kurį įtraukta universitetinio egzamino dalis (žr. pirmiau);
- 2 metų pasirengimo advokato veiklai mokymo, kuris yra bendras visų teisinių profesijų atstovams, laikotarpio užbaigimas; šį mokymą suteikia valstybė (apeliaciniai teismai). Kadangi norinčiųjų įgyti teisininko profesiją yra daug, dėl ribotų mokymo pajėgumų pirmąjį valstybinį egzaminą išlaikę kandidatai gali būti priversti laukti iki 1 metų, kol bus priimti į pasirengimo advokato veiklai mokymą;
- **antrasis valstybinis egzaminas (*Zweites Staatsexamen*)**, kurį rengia *Justizprüfungsamt*;
- registracija į advokatūrą;
- *Morgenbesser* pareiškėjai, tačiau jie privalo turėti lygiavertę kvalifikaciją.

Kitaip nei kitose šalyse, Vokietijoje nėra teisės kvalifikacinio laipsnio, tačiau būtina studijuoti universitete ir baigus studijas studentas turi įgyti konkrečios srities specializaciją. Vis dėlto šis egzaminas sudaro tik 30 proc. valstybinio egzamino. Norėdami tapti visateisiais advokatais, kandidatai privalo išlaikyti **pirmąjį valstybinį egzaminą** ir paskui – **antrąjį valstybinį egzaminą**. Įprasta studijų universitete, įskaitant pirmąjį valstybinį egzaminą, trukmė – **9 semestrai (4,5 metų)**. Rašytinė pirmojo valstybinio egzamino dalis yra sudėtingesnė; jos dažnai neišlaiko iki 30 proc. dalyvių. Jį iš esmės sudaro vien su sudėtingų teisinių (dažniausiai pagrįstų materialinės teisės taikymu) bylų sprendimu susijusios užduotys, kuriose pateikiama trumpa bylos santrauka.

Sėkmingai išlaikęs pirmąjį valstybinį egzaminą, kandidatas turi atlikti **dvejus metus trunkančią praktiką (*Referendariat*)**, kuri iš esmės yra vienoda visiems būsimiems teisės specialistams. Praktiką organizuoja ir iš esmės finansuoja federalinės žemės.

Baigęs teisinę praktiką, kandidatas privalo laikyti antrąjį valstybinį

	egzaminą. Kitaip nei pirmąjį valstybinį egzaminą, šį egzaminą išlaiko kur kas daugiau kandidatų. Rašytinę dalį sudaro teismo sprendimų, kaltinamųjų aktų surašymas, advokato procesinių dokumentų arba sutarčių surašymas teisme nagrinėjamosiose bylose, kurių trumpa santrauka pateikiama egzamino užduotyje. Sėkmingai išlaikęs antrąjį valstybinį egzaminą, praktikantas gali tapti visateisiu advokatu.
Alternatyvūs būdai tapti advokatu	Vokietijoje nėra alternatyvių būdų tapti advokatu.

2. Mokymas pasirengimo advokato veiklai laikotarpiu

Ar yra nustatytas pasirengimo advokato veiklai laikotarpis?	TAI P	Kiekviena iš 16 federalinių žemių turi atskirą teisinį pagrindą, o pagrindiniai skirtumai yra susiję su skirtinga įvairių profesijų praktikos trukme.
Ar šis laikotarpis privalomas?	TAI P	Nustatyta trukmė: 2 metai (Referendariait).
Už pasirengimo advokato veiklai laikotarpio mokymą atsakingų institucijų rūšys:		<ul style="list-style-type: none"> • Advokatūra (rengdama mokymą, susijusį su advokatu profesija, bendradarbiauja su apeliaciniu teismu); • valdžios institucija (už dvejų metų pasirengimo advokato veiklai laikotarpį, kuris prasideda po pirmojo valstybinio egzamino, yra atsakingi apeliaciniai teismai).
Pasirengimo advokato veiklai mokymo forma		<ul style="list-style-type: none"> • teisės mokymas naudojant visiems advokato padėjėjams skirtą specifinę mokymo programą; • mokymai, susiję su neteisinių profesinių įgūdžių ugdymu; • mokymai, susiję su teisinių profesinių įgūdžių ugdymu; • įvairūs privalomi teoriniai kursai.
Stojamasis egzaminas / patikrinimas prieš pasirengimo advokato veiklai laikotarpį	TAI P	Prieš pradėdami dalyvauti pasirengimo advokato veiklai laikotarpio mokyme kandidatai privalo išlaikyti pirmąjį valstybinį egzaminą.
Pasirengimo advokato veiklai laikotarpiu taikoma parengta mokymo programa	TAI P	Kiekviena federalinė žemė turi parengusi savo atskirą advokato padėjėjų mokymo programą.
Specialūs reikalavimai, susiję su ES teisės ir kalbų mokymu	TAI P	<p>Teisinis pagrindas:</p> <p>Vokietijos teismų įstatymas. <i>Deutsches Richtergesetz</i>: 5a straipsnio 2 dalies trečiame sakinyje nustatyta, kad studijų metu „privalomi dalykai apima pagrindines civilinės teisės, baudžiamosios teisės, viešosios teisės ir proceso teisės, įskaitant ryšius su Europos teise, šakas <...>“.</p> <p>Kalbant apie pasirengimo advokato veiklai laikotarpį, pažymėtina, kad už jį yra atsakinga federalinė žemė, kurioje organizuojamas pasirengimo advokato veiklai laikotarpis. Pirmasis valstybinis egzaminas: federalinės žemės yra atsakingos už egzamino turinį, tačiau visų žemių parengtuose egzaminuose numatytos su ES teisės pagrindais susijusios užduotys.</p>

		<p>Antrasis valstybinis egzaminas: visose federalinių žemių parengtuose egzaminuose numatytos su žinių apie ES teisės pagrindus patikrinimu susijusios užduotys (civilinės, baudžiamosios ir administracinės ES teisės aspektai).</p> <p>Paprastai ne mažiau kaip 3 mėnesiai pasirengimo advokato veiklai laikotarpio (susijusio su specializuota teisės sritimi) gali būti skiriami ES teisei.</p>
Pasirengimo advokato veiklai laikotarpis skirstomas į keletą etapų	TAIP	<p>2 metų laikotarpį sudaro 5 mokymo dalys, susijusios su darbu, o teikiant mokymus pagal kiekvieną mokymo dalį ne mažiau kaip 3 mėnesiai skiriami:</p> <p>mokymui kartu su civilinės teisės teisėju;</p> <p>mokymui kartu su prokuroru (arba baudžiamosios teisės teisėju);</p> <p>mokymui administracinėje įstaigoje;</p> <p>ne mažiau kaip 9 mėnesių mokymui kartu su advokatu; kandidato pasirinktam mokymui.</p> <p>Su darbu susijusį mokymą papildo teoriniai kursai, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama proceso arba darbo teisei (šiems kursams skiriama ne mažiau kaip pusdienis per savaitę).</p>
Pasibaigusio pasirengimo advokato veiklai laikotarpio vertinimas / egzaminas	TAIP	<p>Pasirengimo advokato veiklai laikotarpio pabaigoje (praėjus 18–21 mėnesiui nuo jo pradžios) kandidatas privalo laikyti ir rašytinį, ir žodinį egzaminą. Abi egzamino dalys rengia ir vykdo <i>Justizprüfungsamt</i>. <i>Justizprüfungsamt</i> yra valstybinė institucija, turinti kompetenciją rengti visus egzaminus, kuriuos privalo laikyti teisės studentas arba jaunesnysis teisininkas / advokato padėjėjas (<i>Referendar</i>).</p>
3. Tęstinio / specializuoto mokymo sistema		
Tęstinio mokymo ir specializuoto mokymo diferenciacija	TAIP	
Su tęstiniu / specializuotu mokymu susijusios pareigos	TAIP	<p>Su privalomu mokymu susijusios pareigos, kaip nustatyta federaliniame įstatyme (Federalinių advokatų įstatymas (43a straipsnio 4 dalis; vokiečių kalba Bundesrechtsanwaltsordnung (BRAO) ir Fachanwaltsordnung (FAO) 15 straipsnyje).</p>
Su užsienio kalbų mokymusi susijusios pareigos		<p>Nenustatyta jokių pareigų, tačiau universiteto mokymo programoje numatyti užsienio kalbų kursai.</p>
Pareigos, susijusios su ES teisės turiniu atsižvelgiant į tęstinį / specializuotą mokymą	TAIP	<p>Žinios apie ES teisę yra reikalingos norint tapti Fachanwalt (specializuotu advokatu) (žr. <i>Fachanwaltsordnung</i> (FAO) 2 straipsnio 3 dalį). ES teisės mokymas numatytas specializuotiems advokatams (<i>Fachanwälte</i>) skirtuose mokymo kursuose (ne mažiau kaip 10 valandų per metus). Taip pat yra nemažai kursų, kuriuose nagrinėjami ES teisės aspektai, pvz., šeimos teisė, paveldėjimo teisė, mokesčių teisė, prekių platinimo teisė, naudojimosi teisės atėmimas, sutarčių rengimas ir kt.</p> <p>Teisinis pagrindas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bundesrechtsanwaltsordnung (BRAO); • Fachanwaltsordnung (FAO); • tęstinis mokymas: BRAO 43a straipsnio 6 dalis; • ES teisės mokymas: FAO 14 ir kiti straipsniai (pvz., FAO 14m straipsnis).

		<i>Bundesrechtsanwaltsordnung</i> (BRAO) nagrinėjami visi advokatams aktualūs bendri klausimai, o <i>Fachanwaltsordnung</i> (FAO) nustatytos taisyklės, kuriomis reglamentuojama advokatų specializacija ir kvalifikacijos suteikimo advokatui, norinčiam gauti specializuoto advokato (<i>Fachanwalt</i>) vardą, tvarka.
4. Akreditavimo sistemos ir mokymo paslaugų teikėjai		
Akreditacijos galimybė / reikalavimas	Vokietijoje nėra oficialios akreditavimo sistemos. Todėl joje mokymo kursų paslaugas teikia įvairios organizacijos. Mokymo paslaugų teikėjų kursai laikomi priimtinais, kai yra susiję su <i>Fachanwaltsordnung</i> nustatytais kriterijais (turi būti tenkinami su kursų turiniu ir trukme susiję reikalavimai).	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių tęstinio mokymo veiklą, skaičius	Advokatūra neturi tikslios statistikos, kiek mokymo paslaugų teikėjų yra Vokietijoje. Tikėtina, kad tokių paslaugų teikėjų yra daugiau nei 50.	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių akredituotą tęstinio mokymo veiklą, rūšys:	<ul style="list-style-type: none"> • advokatūra; • advokatūros valdoma arba įsteigta organizacija; • privatus komercinis paslaugų teikėjas; • privatus arba viešas ne pelno mokymo paslaugų teikėjas (žr. skiltį „Akreditacijos galimybės“; mokymo paslaugų teikėjams akreditacija nereikalinga). 	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių pasirengimo specializacijai mokymo veiklą, skaičius	Mokymo paslaugų teikėjų skaičiaus negalima nurodyti , nes nežinoma, kiek tokių paslaugų teikėjų yra Vokietijoje.	
Mokymo paslaugų teikėjų, rengiančių akredituotą pasirengimo specializacijai mokymo veiklą, rūšys	Oficialios akreditacijos nėra, tačiau mokymo paslaugas teikia: <ul style="list-style-type: none"> • advokatūros ir advokatų asociacijos; • Deutsches Anwaltsinstitut (DAI), susijęs su Vokietijos federaline advokatūra (<i>Bundesrechtsanwaltskammer</i> (BRAK)); • Deutsche AnwaltAkademie (DAA), susijusi su Vokietijos advokatų asociacija (<i>Deutscher Anwaltverein</i> (DAV)); • privatūs mokymo paslaugų teikėjai; • <i>Fachhochschulen</i> ir teisės mokyklos. 	
Veikla ir metodai		
Su tęstiniu arba specializuotu mokymu susijusias pareigas atitinkančios mokymo veiklos rūšys:	<ul style="list-style-type: none"> • dalyvavimas individualiose mokymo sesijose; • nuotolinio mokymo sesijų užbaigimas; • e. mokymosi modulių užbaigimas; • vaizdo seminaro stebėjimas internete; • mišriojo mokymosi veiklos užbaigimas; • dalyvavimas mokymo konferencijose; • dalyvavimas mokymo veikloje kaip instruktoriui ar mokytojui; • straipsnių rašymas ir (arba) publikacijos. 	Dalyvavimas kitoje valstybėje narėje vykdomoje mokymo veikloje: taip , su tęstiniu mokymu susijusios pareigos gali būti įvykdytos dalyvaujant kitoje valstybėje narėje vykdomoje mokymo veikloje.
5. Mokymo veiklos priežiūra		
Organizacijos, padedančios vykdyti tęstinio mokymo veiklos priežiūrą	Regioninės advokatūros: DAI (<i>Deutsches Anwaltsinstitut</i>) ir DAA (<i>Deutsche AnwaltAkademie</i>) yra pagrindiniai mokymo paslaugų teikėjai.	

	Regioninės advokatūros yra atsakingos už specializuotų advokatų (<i>Fachanwälte</i>) tęstinį mokymą.
Priežiūros procesas	Specializuoti advokatai (<i>Fachanwälte</i>) privalo įrodyti (pateikti dalyvavimo pažymėjimą), kad jie per metus ne mažiau kaip 10 valandų dalyvavo mokyme. Regioninės advokatūros tikrina, ar mokymas atitinka konkrečius reikalavimus. Tik tokiu atveju advokatui leidžiama verstis advokato praktika naudojant <i>Fachanwalt</i> (specializuoto advokato) profesinį vardą.